

**Научно становище на Европейския орган по безопасност на храните
(ЕОБХ) относно заболяването хронично линеене/изтощение при
животни от сем. Еленови (CWD)**

Резюме – по искане от Европейската Комисия (ЕК), Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ) е изготвила научно становище, във връзка със заболяването хронично линеене/изтощение при животни от сем. Еленови. Подобно становище ЕОБХ е изготвила през юни 2004 година и сегашното питане на ЕК е дали то е все още в сила, дали има промени или ако има какви са и то най-вече по отношение на диагностичните методи за доказване на заболяването хронично линеене/изтощение при Еленовите. Първата част на научното становище обхваща надзора, здравеопазването, оценката на риска и риск за общественото здраве (януари 2017 г.). Втората част на становището са препоръките от 2004 г. по отношение на диагностичните методи за доказване на заболяването. Проучване направено в Норвегия показва, че най-често се използват методите Bio-Rad TeSeE™ SAP, имунохистохимичен и western blotting. За материал се използва мозъчен ствол и лимфоидна тъкан.

Хроничното линеене при елените не се среща често в Европа, но не е изключена възможността за неговата поява.

С Решение на Комисията 2007/182/ЕО е започнало проучване относно хроничното линеене/изтощение при Еленовите (2007-2010 г.). Събрани са повече от 13 000 проби от 21 държави членки (ДЧ) и Норвегия, главно от елени. От всички изследвани животни няма положителна проба за ТСЕ (трансмисивни спонгиформни енцефалопатии). При което през 2010 г. ЕОБХ взема заключение, че в ЕС няма епидемия от ТСЕ при животни от сем. Еленови. През март 2016 г. болно животно е било наблюдавано, по-късно е починало и трупът му е бил изпратен за изследване. Националната референтна лаборатория за ТСЕ е потвърдила положителен резултат, чрез метода ELISA и имунохистохимия. През април месец 2016г. Европейската Референтна лаборатория потвърждава, че пробите са били силно положителни за ТСЕ. На 27 април Референтната лаборатория на международната организация по здравеопазване на животните (ОИЕ) в Канада също потвърждава положителна диагноза. В становището е наблегнато на: разработване на допълнителни препоръки за наблюдение на популацията от елени и оценка на разпространението на заболяването хронично линеене при елените в Норвегия, Швеция, Финландия, Исландия, Естония, Латвия и Полша, както и да ли има рискове за общественото здраве. Имайки предвид случаите през 2006 г. Норвегия е разширила наблюденията си през 2017 г.. Целта ѝ е да се изследват всички болни и умрели животни от семейство Еленови, като тук не влизат тези, които са заклани за човешка консумация. Освен се насърчават ловците да предоставят глави на отстреляни животни през ловния сезон.

През 2016 г. Норвегия е изследвала 10 064 животни от семейство еленови, пет от тях са с положителен резултат. До 27.11.2017 г. са изследвани 19 786 със седем положителни проби.

Оценка на риска

Хроничното линеене/изтощение е прионово заболяване, съпътстващо се със спонгиформна дегенерация, което завършва фатално. Заразените животни разпространяват болестта главно чрез урината, плацента, при директен контакт и смесване на животни в стадата. Заболяването е с дълъг инкубационен период (18-24 месеца) и се характеризира със следните признаци – промяна в поведението на животните, загуба на тегло и линеене, отделяне на единични животни от стадото, отпускане на главата, повишена жажда и учестено уриниране, липса на апетит, увеличено слюноотделяне, нервни признаци, некоординирани движения. Ловците не бива да използват примамки с урина, тъй като може да е от заразено животно. В Европа диагнозата се основава на пасивен надзор (клинично). Активния надзор на Трансмисивните спонгиформни енцефалопатии (TSEs) при едрите и дребните

преживни животни (Скрейпи и BSE) се основават на бързи имунологични скринингови тестове (Platelia).

През 2017 г. ОИЕ излезе със становище, че надзора при дивите животни е толкова важен, колкото и контрола на заболяванията при домашните животни. Поради това се препоръчва специфично вземане на проби и тяхното изследване за заболяването хронично линеене/изтощение, което да бъде включено в общата програма за наблюдение и надзор на дивите животни.

Диагностични методи за изследване

Одобрени са следните методи – Bio-Rad ELISA, VMRD Dot-blot ELISA, IDEXX EIA. Материал за изследване е проби от мозък.

Обобщение

- ✓ Заключениета и препоръките направени от EFSA през 2004 г. относно одобрените диагностични методи за изследване остават същите, без промяна.
- ✓ Наличните данни за ефективност на RT за откриване на CWD не са достатъчни и изчерпателни.
- ✓ Bio-Rad и IDEXX, RT методите, които се използват в Северна Америка се свеждат до използване на лимфоидна тъкан за изследване.
- ✓ Липсва достатъчно информация за шамът, който би могъл да се разпространи в Европа, поради което методът DSe е неприложим.
- ✓ За постигане на възможно най-голям резултат, пробите (мозъчен ствол и лимфоидна тъкан) трябва да се вземат от опитен персонал.
- ✓ В резултат на направения експеримент в Норвегия, Bio-Rad RT теста/метода се използва за диагностика при елени, сърни и лосове.
- ✓ Наличието на една положителна проба за TSE не означава, че в Европа има епидемия от TSE.

Препоръки

- ✓ Включване в програмата за надзор на животни от дивата природа, вземане и изследване на проби за CWD;
- ✓ Насочване на надзора към клинично болни и високорискови животни;
- ✓ Повишена осведоменост за заболяването CWD и подобряване докладването за съмнителните случаи;
- ✓ Използване на служителите за вземане и изпращане на пробите, които имат опит и познания.

Литературен източник:

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2018.5132/full>
<https://www.gov.uk/guidance/chronic-wasting-disease>

Изготвил:

д-р Силвия Пеева, главен експерт в дирекция КРОКЦ/ЦОРХВ
31.01.2018 г.